

RELATORIO APROBADO POLO CONGRESO SECTORIAL DA PATACA

1.- INTRODUCCIÓN.

A pataca en Galiza é un cultivo de gran tradición e cultura, e ten polo tanto, importantes posibilidades debido á súa importancia económica e cultural; con elevadas capacidades para a produción tradicional, ecolóxica e incluso intensiva con rotación de cultivos, con variedades autóctonas de calidade nas que se fai necesario seguir traballando tanto en relación coa súa mellora como no tocante á súa promoción.

Faise indispensable transmitir ás novas xeracións a cultura da calidade no seu consumo, fronte ó emprego de patacas foráneas que se están introducindo cada vez máis nos nosos mercados. A poboación galega tanto do rural como as xentes que marcharon cara as cidades teñen perfectamente gravados os parámetros de calidade da pataca. Os mozos e mozas, están a perder estas referencias, polo que resulta fundamental a promoción da pataca como parte da nosa cultura. A pataca segue a ser o cultivo da nosa historia máis estendido no agro.

Durante as últimas campañas estamos asistindo a unha situación caracterizada por dificultades na comercialización da pataca do país, constatando por outra banda, un incremento substancial nas importacións de pataca foránea, sobre todo de Francia.

O obxectivo do presente relatorio, é expor a situación do sector produtor, así como propoñer as actuacións que cremos que as administracións deberán establecer para lograr paliar a grave situación que están atravesando os labregos e labregas que cultivan pataca.

2.- SITUACIÓN DO SECTOR.

A produción de pataca en Galiza ten unha grande importancia económica en diversas comarcas produtoras e a súa calidade ten sido contrastada suficientemente polos distintos mercados aos que se destina; fundamentalmente, consumo en fresco e industria de frito. En canto á pataca destinada a consumo en fresco, Galiza conta con unha Indicación Xeográfica Protexida (IXP) que ampara a pataca da variedade Kennebec producida e envasada en 4 comarcas produtoras: A Limia (Ourense), Bergantiños (A Coruña), Terra Chá e Lemos (Lugo), e cinco concellos da comarca de Verín (Ourense).

Ao mesmo tempo, a produción de pataca destinada á industria de frito supón un importante volume, sobre todo na comarca da Limia (Ourense). De feito a calidade e prestixio de esta, fai que as grandes marcas de transformación que operan no mercado teñan nesta comarca unha das súas provedoras habituais.

2.1.- Inestabilidade.

Atopámonos ante un sector que sempre se caracterizou pola inestabilidade dos prezos que perciben os labregos e labregas; anos nos que os prezos se equilibran cos gastos e a remuneración do traballo e campañas nas que os ingresos das explotacións non chegan nin para cubrir os custes de produción. Esta situación é máis crítica na zona da Limia que nas outras zonas produtoras do país, debido principalmente á dependencia que existe na comarca Limiá de vender as patacas a través dos almacenistas e tamén a que estamos a falar doutro tipo de produción e de mercados.

2.2.- Aumento das importacións.

O aumento que tódolos anos se produce da importación de patacas foráneas está levando ó sector a unha crise caracterizada por unha situación de prezos baixos permanentemente, producíndose tamén un aumento do valor gastado polos consumidores e consumidoras para mercar patacas que non se reflicte nos prezos percibidos polos produtores e produtoras.

As grandes áreas comerciais están importando e vendendo nos seus lineais patacas importadas, maiormente de Francia e tamén de terceiros países (Marrocos ou Exipto), impedindo o acceso das nosas producións ó mercado.

Neste senso, dende o SLG entendemos que a primeira prioridade é apostar polo consumo da nosa pataca en Galicia, aproveitando a vantaxe comparativa dos consumidores e consumidoras galegas que prefiren adquirir pataca de calidade das súas comarcas.

A identificación e a diferenciación con parámetros de calidade semellan unha das alternativas para conseguir mellor posición no mercado. Por isto, compre un apoio forte á identificación e á consecución de pataca de calidade, alimento que debe obter unha remuneración xusta para que a xente que traballa coa calidade vexa recompensado o seu traballo.

2.3.- Marxes comerciais.

Por outra banda, a falta dunha regulación por parte das administracións das marxes comerciais, (na campaña 2009 por enriba do 1.000%), crean unha concentración do valor económico da pataca na distribución fronte á produción e elaboración.

Dende o SLG demandamos da Administración a regulación das marxes comerciais, partindo de prezos para os produtores e produtoras que cubran os custes de produción e traballo.

2.4.- Asociacionismo.

Unha grande eiva que ven arrastrando o sector é a segmentación das persoas que producen pataca, debido a que existen moi poucas iniciativas de asociacionismo ou cooperativismo que reforcen a súa posición. Fronte a esta situacións no sector produtor, tanto os almacenistas como a gran distribución manexan ó seu antollo a contratación e a compra da produción de xeito individual acentuando a disparidade de prezos entre as explotacións con pouca produción e as máis grandes.

Neste sentido, dende o SLG defendemos que a Administración debería acometer e apostar por medidas de apoio a estruturas dos labregos e labregas para comercialización directa e mesmo apoiar industria de transformación propia.

2.5.- Contratos.

Na actualidade existen contratos privados entre os almacenistas e os/as produtores/as. Estes contratos non ofrecen garantías de ningún tipo para os labregos e labregas, xa que dependen de como vaia a campaña; a industria aplica descontos ou fai calibrados das patacas en función dos seus intereses e así atopámonos con circunstancias como na campaña 2009 na que houbo descontos na produción de ata o 50%, incidindo directamente na caída dos prezos pagados ós produtores e produtoras.

No SLG seguimos a defender a existencia de contratos homologados, voluntarios, que dean estabilidade aos produtores e produtoras que os asinan. Pero deben ser contratos que fixen prezo para a pataca que cubran os custes de produción e máis o traballo dos labregos e das labregas.

O SLG nunca aceptará un contrato sen prezo, tal e como se implantou no ano 2008, que o único que significa é vendernos á industria, para que sexa ela quen unilateralmente decida e impoña as condicións económicas.

2.6.- Pataca de sementeira.

Galiza importa a maior parte da pataca de sementeira. Nos últimos anos, estase constatando un aumento considerable de problemas sanitarios que causan minguas importantes na produción.

Dende o SLG demandamos que se estableza claramente as responsabilidades de quen vende esa semente, xa que na actualidade é o propio produtor ou produtora quen ten que asumir tódalas perdas ocasionadas. Así mesmo, esixímoslle á administración que impulse controis fitopatolóxicos da pataca de sementeira.

Así mesmo, a consecución de semente de calidade galega debe ser outra prioridade co fin de reducir os custes de tela que importar.

3.- MEDIO AMBIENTE.

Dende o SLG, somos conscientes de que a calidade vai da man da redución de produtos fitosanitarios; neste sentido valoramos importante continuar co esforzo de formación e de información, así como seguir dando o debate na base da nosa afiliación, de cara a tomar conciencia de certas alternativas, que amais de resultar menos lesivas para nós e para o medio, son mais baratas.

A actividade dos labregos e labregas, como consecuencia da explotacións do medio rural e do seu asentamento no territorio, permite a preservación do medio. A actividade agrícola e gandeira, como elemento de equilibrio no medio rural, de preservación da paisaxe ante a acción dos incendios forestais, de protección do chan, da supervivencia da flora e da fauna, entre outros moitos aspectos positivos, ten quen ser un punto de referencia á hora de negociar aquelas directrices políticas que teñan calquera tipo de incidencia na actividade agraria, xa sexa relacionada coa política económica, (protección das axudas ó sector mantendo os fondos de cohesión), como social (asentamento de poboación no rural, mantemento do equilibrio territorial).

Pola contra as actuais políticas agrarias europeas e mundiais, acordadas entre os gobernos e as grandes multinacionais, están a fornecer e ampliar o control das grandes agro corporacións sobre o sector agrario. Así, ao tempo que desprazan a produción labrega de alimentos, aumentan os seus beneficios económicos e afondan no seu modelo da destrución do medio, a través dunha agricultura entendida como a suma de monocultivos, biotecnoloxía (transxénicos), biopiratería, agrotóxicos e capital financeiro.

A normativa en materia medioambiental, debe permitir seguir producindo pataca de igual xeito que se veu facendo ate o de agora, sen que teña que pechar ningunha soa explotación por estas normativas. Somos conscientes dende o propio sector produtor que somos os primeiros/as e máis interesados/as en manter o medio, xa que é o noso medio fundamental de vida.

4.- TRASXÉNICOS.

No SLG estamos en contra da manipulación xenética que se está experimentando e facendo en moitos alimentos, tamén no referente á pataca. As OXM son unha agresión a riqueza xenética das nosas producións, á biodiversidade e tamén á calidade das nosas patacas.

A Comisión Europea ven de aprobar o uso de patacas transxénicas, (Amflora), que supón un novo ataque á produción tradicional de alimentos.

O seu obxectivo principal son as agroindustrias, a produción intensiva e os monocultivos. Cando falamos de agroindustria falamos de biopiratería, da privatización dos bens colectivos, da perda absoluta do control das labregas e labregos sobre a produción de alimentos, e dunha total dependencia do paquete tecnolóxico que nos venden estas empresas (ás sementes modificadas xeneticamente hai que botarlles un tipo de produtos proporcionados pola mesma empresa), ademais da progresiva desaparición das explotacións familiares labregas. A biotecnoloxía é unha actividade comercial, non está dirixida a solucionar os problemas que temos as labregas e os labregos nin dirixida a unha produción local de alimentos e moito menos a contemplar dereitos da cidadanía como o dereito á soberanía alimentar.

Dende o SLG denunciámos publicamente a pasividade e o dobre xogo das nosas institucións e os nosos gobernos, que poñen os intereses económicos por enriba da produción de alimentos.

5.- A POLÍTICA AGRARIA COMÚN (PAC).

No sector da pataca é evidente a dinámica de baixada de prezos, así como as tentativas das grandes empresas do sector para controlar totalmente o mercado, marcando prezos por debaixo dos custes de produción.

Atopámonos ante un sector que carece de Organización Común de Mercado (OCM), polo que non existe ningún tipo de regulación e tampouco ningún tipo de axudas de apoio ó sector.

Faise pois indispensable a regulación tanto do sector como dos mercados para garantir unhas rendas dignas ós labregos e labregas, e para frear a especulación e as oscilacións de prezos ás que se ve sometido este sector.

A Unión Europea e o Estado Español non poden establecer acordos bilaterais con terceiros países atendendo aos intereses económicos da gran industria e a distribución, incluso por riba das propias persoas eses países. Ao único que contribúen é a afondar na miseria destes países e ao mesmo tempo arruínan aos produtores e produtoras do europeos/as pola caída dos prezos.

Necesitamos, en definitiva un PAC forte, ó servizo dos labregos e labregas e en defensa da agricultura labrega, no obxectivo da Soberanía Alimentaria como dereito dos pobos de poder decidir a política agraria en función das necesidades alimentarias en non unha PAC para que as grandes empresas transnacionais poidan ter materias primas baratas de cara obter cada vez máis beneficios.